

Лекція 5. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАДАННЯ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ).

Питання:

1. Правоохоронна робота з фіксації наслідків ворожих ударів: фіксація знищеного та пошкодженого майна.
2. Охорона місць подій та недопущення мародерства на зруйнованих об'єктах.
3. Попередження підпалів автівок військовослужбовців та об'єктів критичної інфраструктури.
4. Роль правоохоронця у виявленні ворожих агентів та інформаторів («коригувальників»).
5. Специфіка надання поліцейських послуг у прифронтовому регіоні: евакуація та логістика.
6. Гуманітарна складова: підтримка ВПО та біженців.
7. Інформування населення про мінну небезпеку та правила поведінки під час обстрілів.
8. Організація роботи пунктів незламності та безпекових хабів на базі підрозділів поліції.

Мета лекції - сформувати у здобувачів цілісне розуміння особливостей здійснення правоохоронної діяльності та надання публічних послуг в умовах воєнного стану з урахуванням регіональної специфіки, правових обмежень, безпекових викликів і потреб населення, а також виробити практичні підходи до підвищення ефективності роботи правоохоронних органів на місцях

Відповідно до міжнародного гуманітарного права держави – учасниці Римського статуту зобов'язані запроваджувати ефективні засоби правового захисту потерпілих від воєнних злочинів та забезпечувати ефективне кримінальне покарання осіб, які їх вчинили. Україна, ратифікувала Римський статут 21 серпня 2024 року (*Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього: ЗУ від 21 серпня 2024 № № 3909-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text>*).

Відповідно до п. 3 ст. 12 цього документа подала відповідні заяви до Міжнародного кримінального суду (далі – МКС) та визнала його юрисдикцію ad hoc (для конкретних ситуацій, зокрема воєнних злочинів). Відповідно до принципу компліментарності правоохоронні органи України зобов'язані здійснювати досудове розслідування вказаних злочинів за встановленою національним законодавством процедурою, що має відповідати міжнародним стандартам дотримання прав і свобод людини, утвердженим відповідними

міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також урахувати положення Римського статуту і практику його тлумачення й застосування МКС.

Як складову цієї діяльності слід розглядати фіксування ходу та результатів досудового розслідування у кримінальних провадженнях за ознаками воєнних злочинів. Це фіксування відбувається під час досудового розслідування, яка є першою стадією кримінального процесу, а тому на хід і результати такого фіксування поширюється дія загальних засад кримінального провадження (ст. 7–29 КПК України), загальних положень досудового розслідування (ст. 214–222 КПК України), правил провадження слідчих дій та фіксування їхніх результатів (ст. 223–2451, 246–275 КПК України), правил застосування заходів забезпечення кримінального провадження і запобіжних заходів та фіксування їхніх результатів (ст. 131–213 КПК України) та інших кримінальних процесуальних норм, які визначають зміст, спрямованість, послідовність і результати цього фіксування.

Упродовж 1 березня 2026 року поліція зафіксувала 808 ударів по 39 населених пунктах Запорізької області: росіяни застосували 574 БПЛА (переважно FPV), здійснили 7 обстрілів із реактивних систем залпового вогню, 207 – з артилерії та 20 - з авіації.

Удари по цивільних.

Минулої доби ворог завдав авіудару по Комишувасі. У результаті влучання поранення отримали двоє дівчат віком 9 та 15 років. В Оріхові та Біленькому окупанти вдарили FPV-дронами – травмовані 67-річний чоловік та 68-річні місцеві жителька. Їх госпіталізували.

Географія обстрілів.

Учора крім обласного центру військові рф атакували Вільнянськ, Комишуху, Червонодніпровку, Новоолександрівку, Біленьке, Бабурку, Новогуполівку, Веселянку, Самійлівку, Любицьке, Терсянку, Барвінівку Запорізького району, Степногірськ, Приморське, Лук'янівське, Павлівку, Малі Щербаки Василівського району, Гуляйполе, Оріхів, Залізничне, Новоандріївку, Новоданилівку, Малу Токмачку, Білогір'я, Мирне, Воздвижівку, Чарівне, Щербаки, Прилуки Гуляйпільське, Верхню Терсу, Гірка, Святопетрівку, Староукраїнку, Криничне, Варварівку, Добропілля та Нове Запоріжжя Пологівського району.

Руйнування та документування.

Загалом поліцейські зареєстрували 34 повідомлення про пошкодження та руйнування об'єктів цивільної інфраструктури.

Слідчі поліції та СБУ зібрали докази воєнних злочинів окупантів та відкрили кримінальні провадження. Правова кваліфікація - ч. 1 ст. 438 (Воєнні злочини) Кримінального кодексу України.

Реєстрації в ЄРДР відомостей про кримінальні правопорушення, вчинені на територіях, де ведуться активні бойові дії та деокупованих територіях передують надходження до органу правопорядку заяви (повідомлення), рапорту, які містять відомості про обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення на територіях, де ведуться активні бойові дії та деокупованих територіях.

Інформація щодо фактів вчинення кримінальних правопорушень щодо порушення законів і звичаїв війни може міститися у:

- заявах і повідомленнях громадян (можуть надходити поштою, телефоном або шляхом особистого звернення до органів правопорядку);

- заявах і повідомленнях представників влади, громадськості чи окремих громадян, працівників органів правопорядку, контролюючих та наглядових органів;
- матеріалах, одержаних в установленому порядку за результатами здійснення оперативно-розшукової діяльності;
- публікаціях в пресі, інших засобах масової інформації або Інтернет-виданнях, виступах по радіо та телебаченні тощо;
- матеріалах, одержаних під час досудового розслідування, чи розгляду в судах першої інстанції кримінальних проваджень;
- вказівках й дорученнях прокурора, судових рішеннях;
- запитах та повідомленнях органів правопорядку інших держав та міжнародних організацій тощо.

У разі виявлення ознак кримінального правопорушення за ознаками ст. 438 КК України за результатами здійснення оперативно-розшукової діяльності, оперативний підрозділ зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про воєнне кримінальне правопорушення до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України.

ІНСТРУКЦІЯ про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події, затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 03.11. 2015 року № 1339. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text>

Про затвердження Переліку документів, що створюються під час діяльності органів внутрішніх справ, навчальних закладів, підприємств та закладів охорони здоров'я, що належить до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, із зазначенням строків зберігання документів від 10.01.2014 № 5 дск.

Поліція прибувши на місце надзвичайної ситуації (обстрілу, руйнування, пожежі тощо) фіксує злочин (фото та відео-зйомка, дрони). Фіксація наслідків власником майна або іншими особами не є обов'язковою для поліції. Поліція приймає заяву від потерпілої (потрапілих) особи, бере пояснення у власника майна (за можливості) або у свідків. Огляд та фіксація наслідків (доказів) є необхідним для відкриття кримінального провадження. Якщо це багатоквартирний будинок, то провадження відкривається одне, де як потерпілі фігурують всі постраждалі особи (власники квартир). Відомості вносять в ЄРДР.

ЄДИНИЙ РЕЄСТР ДОСУДОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ

Оберіть тип ключа для входу в ЄРДР

- Файловий / захищений носій
- Віртуальний захищений носій

Щоб увійти до системи, запустіть додаток "Персональний сервіс довірчих послуг" зі своїм особистим ключем

[Посилання для завантаження додатку](#)

[Інструкція користувача](#)

[Вхід до системи \(107 сек.\)](#)

Єдиний реєстр досудових розслідувань утворено на виконання вимог п.22 Перехідних положень до Кримінального процесуального кодексу України

Попередження: незаконне втручання в роботу Реєстру, несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється автоматизованою системою, тягне за собою кримінальну відповідальність, передбачену ст. 361, ст. 362 Кримінального кодексу України.

Безпілотні літальні апарати (БПЛА) CHCNAV — точна аерозйомка та моніторинг з повітря

БПЛА CHCNAV — це сучасні професійні дрони для геодезії, моніторингу, картографії, кадастрової зйомки, будівництва та інспекційних робіт. Оснащені інтелектуальними GNSS-системами, БПЛА CHCNAV забезпечують високу точність навігації, тривалий час польоту та можливість встановлення різноманітних корисних навантажень: камер, LiDAR, мультиспектральних сенсорів та іншого обладнання.

На цій сторінці ви знайдете флагманську модель — CHCNAV X500, безпілотник, який поєднує в собі автономність, продуктивність та гнучкість у застосуванні для будь-яких аерофотозадач.

Під час огляду місця події складається **протокол**, у якому:

- відображають дату, час, GPS-координати, найменування населеного пункту, адресу, іншу прив'язаність до місцевості, погодні умови;
- зазначають наявність або відсутність на місці події воронки та їхні параметри: діаметр, глибина, матеріал, на якому утворилася воронка (грунт, асфальт, залізобетон, деревина тощо), її точні військові координати (відомості може надати запрошений спеціаліст із питань застосування озброєння), кут нахилу, прив'язаність її розташування до сторін світу;
- відображають масштаби та характер руйнувань: заглиблення у стіні чи інших предметах, руйнування скла у вікнах будівель і відстань цих вікон від місця вибуху;
- відображають сліди вибуху на предметах (наявність кіптяви, характер та інтенсивність її розподілу);
- зазначають залишки мін/снарядів/ракет, їхні довжину, діаметр, кут нахилу у воронці, координати та їхнє розташування відповідно до сторін світу тощо (із залученням спеціаліста з питань застосування ракетних військ та артилерії);
- зазначають втрати серед мирного населення (загиблі та поранені), знищені будівлі/об'єкти, пошкоджені будівлі/об'єкти;
- відображають наявність слідів, що свідчать про переміщення об'єктів (транспортних засобів, трупів, уламків) на місці події до початку огляду, координати та їхнє розташування відповідно до сторін світу;
- фіксують висновки за результатами обстеження місця обстрілу (дата і час обстрілу; напрямок, у якому здійснено обстріл; відстань, з якої здійснено обстріл; озброєння, яке використовувалося під час обстрілу, види бойових снарядів, калібр, кут, під яким вони увійшли в об'єкти чи грунт, та кількість використаних снарядів);
- зазначають координати усіх предметів, що підлягають огляду, та їхнє розташування відповідно до сторін світу (відомості може надати запрошений спеціаліст із питань застосування озброєння) тощо.

До протоколу огляду місця події додаються:

- фототаблиця, відеозапис із зазначенням часу та дати фіксації обстрілу, напрямку, з якого він здійснювався, фрагментів боєприпасів;
- відеозаписи, здійснені із використанням безпілотних летальних апаратів;
- схема обстрілу (вогнева позиція, з якої здійснювався обстріл, вид зброї, відстань, час обстрілу) з обов'язковою прив'язаністю до сторін світу, яку виготовляє спеціаліст із питань озброєння);
- пояснення спеціалістів (письмові), які брали участь у проведенні слідчої (розшукової) дії, та ін.

2. Охорона місць подій та недопущення мародерства на зруйнованих об'єктах

Поліція здійснює оточення території, обмежує доступ сторонніх осіб, організовує патрулювання та взаємодіє з ДСНС і військовими підрозділами.

Дільничний офіцер поліції (поліцейський патрульної поліції) на місці події:

1) до прибуття СОГ забезпечує охорону місця події, збереження слідів учиненого кримінального правопорушення та в разі необхідності організовує надання невідкладної медичної допомоги потерпілим особам

2) Працівники поліції, які першими прибувають на місце події за повідомленням про загрозу безпеці людей, забезпечують охорону місця події, а також за рішенням керівника відповідного органу поліції, яке приймається негайно, починають евакуацію людей;

3) При цьому евакуація людей проводиться на безпечну відстань: на відкритій місцевості - не менше 100 метрів, у будівлі - не менше 50 метрів або на максимально можливу відстань з урахуванням властивостей місцевості; виставляється оточення на безпечній відстані та забезпечується охорона місця події

(ІНСТРУКЦІЯ з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідування, затверджена Наказом Міністерства внутрішніх справ 07.07.2017 № 575. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17?find=1&text=охорон#w1_8)

3. Попередження підпалів автівок військовослужбовців та об'єктів критичної інфраструктури.

У Нацполіції України закликали громадян повідомляти правоохоронцям про отримані пропозиції підпалів авто військових.

Профілактична робота серед населення та неповнолітніх:

Шановні батьки! Звертаємо вашу увагу на такі випадки та закликаємо уважніше ставитися до своїх дітей. Щоб уберегти своїх неповнолітніх дітей від проблем із законом, попередьте їх про підступність ворога, а також слідкуйте за тим, з ким вони спілкують та де і чим займаються. Пояснюйте, що протиправні дії тягнуть за собою неминучу встановлену законом відповідальність, у тому числі і кримінальну.

Також звертаємось і до підлітків. Жодна сума грошей не варта того, щоб заплямувати свою репутацію і частину життя провести у в'язниці.

Нагадуємо, що згідно з ч. 3 ст. 111 ККУ, громадяни України, які на виконання злочинного завдання іноземної держави не вчинили ніяких дій і добровільно повідомили органам державної влади України про свій зв'язок з ними та про отримане завдання, звільняються від кримінальної відповідальності.

Профілактична робота серед військовослужбовців та волонтерів:

- якщо ви військовий або волонтер, намагайтесь уникати на авто позначок, за якими транспортні засоби можуть бути ідентифіковані як військові;
- за можливості залишайте авто тільки на охоронюваних стоянках, закритих паркінгах або в гаражах.

ТЕРМІНОВО ПОВІДОМТЕ ДО ПОЛІЦІЇ ЗА НОМЕРОМ 102 ЯКЩО:

- ви отримали пропозицію за гроші здійснити підпал військового автомобіля;
- якщо ви виявили в інтернеті оголошення, де пропонують за гроші вчиняти підпали військових авто або іншого майна;
- якщо побачили людей, особливо у вечірній час, які перебувають на стоянках з каністрами, пляшками, ганчір'ям тощо.

Пам'ятайте, ворог не полишає спроб дестабілізувати суспільство всередині

країни. Не піддавайтесь на провокації ворожих спецслужб та пам'ятайте, наслідок такої співпраці – тривале позбавлення волі!

(Джерело: <https://mk.npu.gov.ua/news/u-mykolaievi-politsiia-vykryla-zaverbovaniykh-rosiiskymu-spetssluzhbamy-nepovnitnikh-paliiv-avto-viiskovykh>)

4. Роль правоохоронця у виявленні ворожих агентів та інформаторів («коригувальників»).

НПУ: Департамент внутрішньої безпеки Національної поліції запускає чат-бот для отримання інформації про зрадників та колаборантів. Повідомити про прибічників “руського міра”, зокрема з-поміж колишніх правоохоронців, можна через чат-бот [@dvv_np_bot](#).

СБУ: На чат-бот [@Traitor Search bot](#) ви зможете надіслати інформацію про:

зрадників і колаборантів, які співпрацювали з окупантами інтернет-агентів, які «зливають» ворогу важливу інформацію або поширюють у соцмережах контент на підтримку загарбників

чат-бот [@stop marauder ua bot](#) призначений для збору інформації про мародерів, які розкрадають чуже майно під час війни. Ці дані будуть перевірені та розміщені на створеному СБУ сайті: [stopmarauder.com.ua](#)

офіційний чат-бот [@stop_russian_war_bot](#). З перших днів вторгнення ми отримали на нього тисячі повідомлень про позиції і техніку ворога. І завдяки цьому наші військові завдали значних втрат російським окупантам

5. Специфіка надання поліцейських послуг у прифронтовому регіоні: евакуація та логістика.

6. Гуманітарна складова: підтримка ВПО та біженців.

7. Інформування населення про мінну небезпеку та правила поведінки під час обстрілів.

Внаслідок повномасштабного вторгнення Росії понад 23% території України, а це 138 503 км², оцінюється як потенційно небезпечна. Підвищення обізнаності населення та сприяння прийняттю рішень щодо безпечної поведінки має вирішальне значення для запобігання трагедіям та захисту здоров'я і підвищення рівня безпеки населення України. Підвищення обізнаності із цим видом небезпеки та прийняття своєчасних, проінформованих рішень може допомогти уникнути трагічних наслідків, зберегти здоров'я і забезпечити безпеку як окремих людей, так і населення країни в цілому (джерело: <https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/ryzyky-vid-vybukhonebezpechnykh-predmetiv-v-ukrayini-shcho-naselennya-zna-ye-pro-minnu-nebezpeku-ta-yak-spryyaty-bezpechniy>).

70x100см

**ТАК, ТОЧНО
ВИБУХНЕ**

**ТАК, ТОЧНО
СКАЛІЧИТЬ
ЧИ ВБ'Є**

**ТАК,
ДРУЗІВ ТАКОЖ**

ДИВИСЬ ПІД НОГИ!

ОБМИНАЙ

Зелені насадження, місця зі слідами руйнувань, звалища, покинуті будівлі, машини і зруйновану техніку, шляхи з пошкодженим покриттям або без покриття — ґрунтові, польові чи степові, посипані жорствою, місця обстрілів і бойових дій, а також зони, позначені сигнальними стрічками, знаками з черепом і кістками й написами DANGER MINES або УВАГА МІНИ.

ПОМІЧАЙ

Предмети, схожі на зображені на фотографіях, чи будь-які інші дивні, невідповідні до обстановки, незнайомі речі, що привертають до себе увагу, покинуті іграшки й побутові предмети, а також дровоті розтяжки, зазвичай натягнуті на рівні коліна. Все, що має підозрілий вигляд, обминай і повідомляй про знахідку дорослим.

ПОВІДОМЛЯЙ

Помітивши підозрілий предмет чи місце, не намагайся підійти ближче, сфотографувати чи взяти знахідку в руки, а запам'яй, як вона виглядає і де знаходиться, і якнайшвидше повідом про неї батькам, вчителям, рятувальникам чи представникам місцевої влади. Опинившись на замінюваній ділянці, не намагайся вийти самостійно, а залишайся на місці і клич на допомогу.

ДЗВОНИ 101

8. Організація роботи пунктів незламності та безпекових хабів на базі підрозділів поліції.

Порядок організації та функціонування пунктів незламності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2022 р. № 1401.